

Briuselis, 2022 m. kovo 11 d.
(OR. en)

6932/22

Tarpinstitucinė byla:
2020/0300(COD)

CODEC 246
ENV 184
DEVGEN 41
ECO 20
SAN 134
PECHE 71
AGRI 75
IND 61
CHIMIE 17
ENER 79
RECH 112
TRANS 125
PE 19

INFORMACINIS PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato
kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Dalykas: Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS SPRENDIMO
dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m.
– Pirmojo svarstymo Europos Parlamente rezultatai
(2022 m. kovo 7–10 d., Strasbūras)

I. ĮVADAS

Vadovaujantis SESV 294 straipsnio nuostatomis ir Bendra deklaracija dėl praktinių bendro sprendimo procedūros taisyklių¹, įvyko keli neoficialūs Tarybos, Europos Parlamento ir Komisijos atstovų pasitarimai siekiant dėl šio dokumento susitarti per pirmąjį svarstymą.

¹ OLC 145, 2007 6 30, p. 5.

Šiomis aplinkybėmis pranešėja Grace O’Sullivan (Verts/ALE, IE) Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto vardu pateikė pirmiau nurodyto pasiūlymo dėl sprendimo vieną kompromisinį pakeitimą (127 pakeitimas). Dėl šio pakeitimo buvo susitarta pirmiau minėtų neoficialių pasitarimų metu. Kitų pakeitimų pateikta nebuvo.

II. BALSAVIMAS

Balsuojant 2022 m. kovo 10 d. plenariniame posėdyje šis kompromisinis pirmiau minėto pasiūlymo dėl sprendimo pakeitimas (127 pakeitimas) buvo priimtas. Taip iš dalies pakeistas Komisijos pasiūlymas yra Parlamento per pirmąjį svarstymą priimta pozicija, kuri pateikiama šio pranešimo priede išdėstytoje jo teisėkūros rezoliucijoje².

Parlamento pozicija atspindi tai, dėl ko anksčiau susitarė institucijos. Todėl Taryba turėtų galėti patvirtinti Parlamento poziciją.

Tada aktas būtų priimtas ta redakcija, kuri atitinka Parlamento poziciją.

² Teisėkūros rezoliucijoje išdėstytoje Parlamento pozicijos redakcijoje pažymėti Komisijos pasiūlyme padaryti pakeitimai. Į Komisijos tekstą įrašytas naujas tekstas pažymėtas *paryškintuoju kursyvu*. Išbrauktas tekstas pažymėtas simboliu „■“.

P9_TA(2022)0067

Bendroji Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programa iki 2030 m. *I**

2022 m. kovo 10 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m. (COM(2020)0652 – C9-0329/2020 – 2020/0300(COD))

(Įprasta teisėkūros procedūra: pirmasis svarstymas)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai (COM(2020)0652),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 2 dalį ir 192 straipsnio 3 dalį, pagal kurias Komisija pateikė pasiūlymą Parlamentui (C9-0329/2020),
- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 3 dalį,
- atsižvelgdamas į 2021 m. sausio 27 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę³,
- atsižvelgdamas į 2021 m. vasario 5 d. Regionų komiteto nuomonę⁴,
- atsižvelgdamas į preliminarų susitarimą, kurį atsakingas komitetas patvirtino pagal Darbo tvarkos taisyklių 74 straipsnio 4 dalį, ir į 2021 m. gruodžio 10 d. laišku Tarybos atstovo priimtą įsipareigojimą pritarti Parlamento pozicijai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 294 straipsnio 4 dalį,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 59 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Transporto ir turizmo komiteto bei Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto nuomones,
- atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pranešimą (A9-0203/2021),

³ OL C 123, 2021 4 9, p. 76.

⁴ OL C 106, 2021 3 26, p. 44.

1. priima per pirmąjį svarstymą toliau pateiktą poziciją⁵;
2. ragina Komisiją dar kartą perduoti klausimą svarstyti Parlamentui, jei ji savo pasiūlymą pakeičia nauju tekstu, jį keičia iš esmės arba ketina jį keisti iš esmės;
3. paveda Pirmininkei perduoti Parlamento poziciją Tarybai, Komisijai ir nacionaliniams parlamentams.

⁵ Ši pozicija pakeičia 2021 m. liepos 8 d. priimtus pakeitimus (Priimti tekstai, P9_TA(2021)0352).

P9_TC1-COD(2020)0300

Europos Parlamento pozicija, priimta 2022 m. kovo 10 d. per pirmąjį svarstymą, siekiant priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą (ES) 2022/... dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2030 m.

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 192 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁶,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁷,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros⁸,

⁶ OL C 123, 2021 4 9, p. 76.

⁷ OL C 106, 2021 3 26, p. 44.

⁸ 2022 m. kovo 10 d. Europos Parlamento pozicija.

kadangi:

- (1) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 192 straipsnio 3 dalį viena po kitos priimamos bendrosios aplinkosaugos veiksmų programos buvo Sąjungos aplinkos politikos plėtojimo ir koordinavimo pagrindas ir nuo 1973 m. sudarė Sąjungos veiksmų aplinkos srityje pagrindą;
- (2) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 1386/2013/ES⁹ nustatyta 7-oji aplinkosaugos veiksmų programa (toliau – 7-oji AVP). 7 AVP išdėstyta Sąjungos aplinkosaugos darbotvarkė laikotarpiu iki 2020 m. gruodžio 31 d. ir ilgalaikė 2050 m. vizija;

⁹ 2013 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1386/2013/ES dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programos iki 2020 m. „Gyventi gerai pagal mūsų planetos išgales“ (OL L 354, 2013 12 28, p. 171).

- (3) Komisijos 2019 m. gegužės 15 d. ataskaitoje dėl 7-osios AVP vertinimo padaryta išvada, kad 2050 m. vizija ir prioritetiniai tikslai tebėra aktualūs, kad 7-oji AVP padėjo užtikrinti, kad aplinkos politikos veiksmai būtų labiau nuspėjami, greitesni ir geriau koordinuojami, ir kad 7-osios AVP struktūra ir galimybių atverianti sistema padėjo sukurti sinergiją, todėl aplinkos politika tapo veiksmingesnė ir efektyvesnė. Atlikus vertinimą taip pat padaryta išvada, kad 7-ojoje AVP dar prieš priimant Jungtinių Tautų (JT) darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. (toliau – JT darbotvarkė iki 2030 m.) primygtinai akcentuota, kad ekonomikos augimas ir socialinė gerovė priklauso nuo sveikos gamtos išteklių bazės, sudarytos palankios sąlygos siekti darnaus vystymosi tikslų (DVT) ir suteikta galimybė Sąjungai pasauliniu mastu laikytis vieningos pozicijos klimato ir aplinkos klausimais, bet kad pažanga, susijusi su gamtos apsauga, sveikata ir *aplinkosaugos aspektu* integracija *į kitas politikos sritis*, yra nepakankama. *Vertinime taip pat padaryta išvada, kad įgyvendinant 7-oją AVP galėjo būti labiau atsižvelgta į socialinius klausimus, remiantis esamomis aplinkos ir socialinės politikos sąsajomis, pvz., kalbant apie poveikį pažeidžiamoms grupėms, darbo vietoms, socialinei įtraukčiai ir nelygybei. Be to, Komisijos ataskaitoje pažymėta, kad nepaisant vis didėjančio aplinkosaugos tikslų užmojo daugybėje politikos sričių, išlaidos aplinkos apsaugai Sąjungoje daugelį metų nesikeitė (apie 2 proc. BVP) ir kad neįgyvendinus aplinkosaugos teisės aktų Sąjungos ekonomika kasmet patiria apie 55 mlrd. EUR išlaidų sveikatos priežiūrai ir tiesioginių aplinkos apsaugos išlaidų. Komisijos ataskaitoje pažymėta, kad 7-osios AVP įgyvendinimas galėjo būti sustiprintas tvirtesniu stebėsenos mechanizmu;*

- (4) remiantis Europos aplinkos agentūros (EAA) ataskaita „Europos aplinka: 2020 m. padėtis ir perspektyva. Žinios, būtinos siekiant tvarios Europos“ (angl. *The European environment – state and outlook 2020, Knowledge for transition to a sustainable Europe* („SOER 2020“)), ■ Sąjunga turi išskirtinę galimybę **per ateinantį dešimtmetį** imtis **pasaulio** lyderės vaidmens tvarumo srityje, **spręsdama neatidėliotinus** su tvarumu susijusius **iššūkius, kuriems** būtini sisteminiai sprendimai. **Sisteminiai pokyčiai reiškia esminius, transformacinius ir kompleksinius pokyčius, dėl kurių iš esmės keičiasi ir yra perorientuojami sisteminiai tikslai, paskatos, technologijos, socialinė praktika ir normos, taip pat žinių sistemos ir valdymo metodai.** Kaip nurodyta ataskaitoje „SOER 2020“, **vienas iš svarbiausių veiksnių, lemiančių nuolatines Europos aplinkos ir tvarumo problemas, yra neatsiejamai susijęs su ekonomine veikla ir gyvenimo būdu, visų pirma su socialinėmis sistemomis, tenkinančios tokius europiečių poreikius kaip maistas, energija ir judumas. Užtikrinus politikos suderinamumą su esama aplinkos politika ir ją visiškai įgyvendinus, Europa galėtų daug nuveikti, kad pasiektų savo aplinkos apsaugos tikslus iki 2030 m. ir įgyvendintų JT darbotvarkę iki 2030 m. bei savo DVT;**

- (5) Komisija reagavo į ataskaitoje „SOER 2020“ nustatytas problemas priimdama 2019 m. gruodžio 11 d. komunikatą „Europos žaliasis kursas“ - naują ekonomikos augimo strategiją, pagal kurią įgyvendinama dvejopa žaliaji ir skaitmeninė pertvarka padės Sąjungai tapti teisinga ir klestinčia visuomene su *tvaria*, konkurencinga, neutralizuoto poveikio klimatui ir efektyvaus išteklių naudojimo ekonomika *ir apsaugoti, tausoti bei didinti Sąjungos gamtinį kapitalą kartu gerinant dabartinių ir būsimų kartų gyvenimo kokybę. Reikėtų teikti pirmenybę sparčiam klimato ir aplinkosaugos tikslų įvykdymui kartu apsaugant žmonių sveikatą ir gerovę nuo aplinkosauginių rizikos veiksnių ir poveikio bei užtikrinant teisingą ir įtraukią pertvarką.* Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/1119¹⁰ teisėje įtvirtintas Sąjungos tikslas *ne vėliau kaip* iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui;
- (6) *2019 m. lapkričio 28 d. rezoliucijoje dėl kritinės klimato ir aplinkos padėties Europos Parlamentas pabrėžė, kad labai svarbu nedelsiant imtis plataus užmojo veiksmų, ir paragino Komisiją imtis konkrečių veiksmų, be kita ko, užtikrinant, kad visi atitinkami būsimi pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir biudžeto būtų visiškai suderinti su tikslu užtikrinti, kad visuotinis atšilimas nesiektų 1,5 °C, ir kad jie neprisidėtų prie biologinės įvairovės nykimo, ir šalinant dabartinės Sąjungos politikos neatitikimus kritinės klimato ir aplinkos padėties atžvilgiu, visų pirma vykdant plataus masto žemės ūkio, prekybos, transporto, energetikos ir infrastruktūros investicijų politikos reformas;*

¹⁰ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralizavimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (Europos klimato teisės aktas) (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

- (7) Europos žaliuoju kursu yra grindžiamas ekonomikos gaivinimo planas „Next Generation EU“, kuriuo skatinamos investicijos į pagrindinius **žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos** sektorius ■ atsparumui didinti, ekonomikai plėtoti ir darbo vietoms kurti teisingoje ir įtraukioje visuomenėje. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, kurią naudojant kartu su 2021–2027 m. Sąjungos biudžetu bus gaivinama nuo COVID-19 krizės nukentėjusi Sąjungos ekonomika, taip pat grindžiama komunikate dėl Europos žaliojo kurso nustatytais prioritetiniais tikslais. Be to, įgyvendinant visas iniciatyvas pagal ekonomikos gaivinimo planą „Next Generation EU“, **kai tinkama, turi būti laikomasi reikšmingos žalos nedarymo principo, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852¹¹ („Taksonomijos reglamentas“) 17 straipsnyje. Ekonomikos gaivinimo planas „Next Generation EU“ suteikia svarbią galimybę paspartinti perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ir aplinkos apsaugos;**
- (8) 7-osios AVP galiojimas **baigėsi** 2020 m. gruodžio 31 d., o jos 4 straipsnio 3 dalyje **buvo** reikalaujama, kad prireikus Komisija laiku pateiktų pasiūlymą dėl Aštuntosios aplinkosaugos veikslių programos (8-oji AVP) ir taip būtų išvengta reguliavimo spragos tarp 7-osios ir 8-osios AVP. Savo komunikate dėl Europos žaliojo kurso **Komisija paskelbė, kad į 8-ąją AVP bus įtrauktas naujas stebėsenos mechanizmas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad Sąjunga toliau sėkmingai įgyvendintų savo aplinkosaugos tikslus;**
- (9) **pagal SESV 192 straipsnio 3 dalį 8-ąja AVP nustatomi prioritetiniai tikslai, kuriuos reikia pasiekti. 8-ajai AVP įgyvendinti būtinos priemonės turi būti priimtose pagal SESV 192 straipsnio 1 arba 2 dalį;**

¹¹ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

- (10) *priemonėse, kuriomis įgyvendinama 8-oji AVP, pavyzdžiui, iniciatyvose, programose, investicijose, projektuose ir susitarimuose, turėtų būti atsižvelgiama į Taksonomijos reglamento 17 straipsnyje nustatytą reikšmingos žalos nedarymo principą;*
- (11) 8-ojoje AVP turėtų būti numatyta remti Europos žaliojo kurso **1** tikslus, atsižvelgiant į 7-ojoje AVP jau nustatytą ilgalaikį tikslą *ne vėliau kaip* 2050 m. „gyventi gerai pagal mūsų planetos išgales“. *8-oji AVP, kaip bendra Sąjungos aplinkosaugos veiksmų programa, kuri bus vykdoma iki 2030 m., apima daugiau nei Europos žaliasis kursas. 8-osios AVP prioritetiniais tikslais nustatoma Sąjungos politikos formavimo kryptis, remiantis Europos žaliojo kurso strategijų ir iniciatyvų, pavyzdžiui, 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos, naujo žiedinės ekonomikos veiksmų plano, cheminių medžiagų strategijos tvarumui užtikrinti ir Nulinės taršos veiksmų plano, įsipareigojimais, tačiau jais neapsiribojant;*
- (12) *Paryžiaus susitarimu, priimtu per JT bendrąją klimato kaitos konvenciją¹² (toliau – Paryžiaus susitarimas), siekiama stiprinti pasaulinį atsaką į klimato kaitos grėsmę, be kita ko, užtikrinant, kad vidutinės pasaulio temperatūros kilimas būtų gerokai mažesnis nei 2 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, ir toliau stengiantis apriboti temperatūros kilimą iki 1,5 °C, palyginti su ikipramoninio laikotarpio lygiu, pripažįstant, kad tai gerokai sumažintų klimato kaitos riziką ir poveikį;*

¹² OL L 282, 2016 10 19, p. 4.

- (13) *8-oji AVP yra pagrindas siekiant su aplinka ir klimatu susijusių tikslų, apibrėžtų JT darbotvarkėje iki 2030 m. ir jos DVT, ir ji turėtų būti suderinta su Paryžiaus susitarimo, Rio de Žaneiro konvencijų ir kitų atitinkamų tarptautinių susitarimų tikslais. 8-oji AVP sudaromos sąlygos sisteminiams pokyčiams Sąjungos ekonomikoje, kuria užtikrinama gerovė neviršijant planetos galimybių ribų, kurioje augimas būtų atkuriamasis, ir kuri taip pat turėtų užtikrinti, kad žaliaji pertvarka būtų vykdoma teisingai ir įtraukiai, kartu prisidedant prie nelygybės mažinimo. Remiantis Stokholmo atsparumo centro parengtu modeliu, su aplinka ir klimatu susijusių DVT įgyvendinimas yra socialinių ir ekonominių DVT pagrindas, nes mūsų visuomenė ir ekonomika priklauso nuo sveikos biosferos, o tvarus vystymasis gali vykti tik saugioje stabilios ir atsparios planetos aplinkoje. Norint, kad Sąjunga pirmautų pasaulyje pereinant prie tvaresnio vystymosi, bus labai svarbu, kad Sąjunga įvykdytų DVT ir remtų trečiąsias šalis, kad joms irgi tai pavyktų;*
- (14) *veiksmai, kuriais siekiama Sąjungos aplinkos ir klimato tikslų, turi būti vykdomi kartu įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir turi būti su juo suderinami;*

- (15) *pagal SESV 191 straipsnio 2 dalį Sąjungos aplinkos politika turi būti siekiama aukšto apsaugos lygio atsižvelgiant į skirtingų Sąjungos regionų būklės įvairovę ir ji turi būti grindžiama atsargumo principu bei principais, kad reikia imtis prevencinių veiksmų, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, ir kad atlyginti turėtų teršėjas;*
- (16) 8-oji AVP turėtų padėti paspartinti *teisingą ir įtraukią žaliąją pertvarką, pereinant prie neutralaus poveikio klimatui, tvarios, netoksiškos, efektyviai išteklius naudojančios, atsinaujinančiąja energija grindžiamos, atsparios ir konkurencingos žiedinės ekonomikos, kuri mūsų planetai grąžintų daugiau nei iš jos paimtų. Žalioji pertvarka turėtų vykti atsižvelgiant į gerovės ekonomiką, kurioje augimas yra atkuriamasis, kuri sudaro sąlygas sisteminiams pokyčiams, yra grindžiama prielaida, kad mūsų visuomenių gerovė ir klestėjimas priklauso nuo stabilaus klimato, sveikos aplinkos ir klestinčių ekosistemų, ir sukuria saugią aplinką, kurioje galime plėtoti ekonomiką pagal planetos išgales. Augant pasaulio gyventojų skaičiui ir gamtinių išteklių paklausai, ekonominė veikla turėtų būti plėtojama tvariai, kad nebūtų daroma žala ir, atvirkščiai, klimato kaitos tendencija būtų pakreipta priešinga linkme, būtų saugoma, atkuriamą ir gerinama aplinkos būklė, be kita ko, sustabdant biologinės įvairovės nykimą ir ją atkuriant, būtų užkertamas kelias aplinkos būklės blogėjimui, nuo neigiamų aplinkos keliamų pavojų ir poveikio būtų apsaugota sveikata ir gerovė, būtų užkertamas kelias taršai ir ji būtų mažinama, būtų išlaikomas bei didinamas gamtinis kapitalas ir skatinama tvari bioekonomika, taip užtikrinant atsinaujinančiųjų ir neatsinaujinančiųjų išteklių gausą. Nuolatiniais moksliniais tyrimais ir nuolatinėmis inovacijų diegimu, gamybos ir vartojimo modelių pakeitimu, prisitaikymu prie naujų iššūkių ir bendra kūryba grindžiama gerovės ekonomika didina atsparumą ir apsaugo dabarties bei ateities kartų gerovę;*

- (17) 8-ojoje AVP turėtų būti nustatyti teminiai prioritetai tikslai šiose srityse: **klimato kaitos švelninimas**, prisitaikymas prie klimato kaitos, **žemės ir jūrų** biologinės įvairovės apsauga ir atkūrimas, **netoksiška** žiedinė ekonomika, nulinės taršos **aplinka** ir su gamyba ir vartojimu susijusio neigiamo poveikio aplinkai mažinimas **visuose ekonomikos sektoriuose**. **Šie teminiai prioritetai tikslai, susiję tiek su žalos aplinkai veiksniais, tiek su jos poveikiu, yra glaudžiai tarpusavyje susiję, todėl jiems įgyvendinti būtinas sisteminis požiūris**. Be to, 8-ojoje AVP turėtų būti nurodytos reikiamos sąlygos, kurias sudarius visi susiję subjektai galėtų **darniai** pasiekti ilgalaikius ir teminius prioritetais tikslus;
- (18) **atliekant poveikio vertinimus pagal 8-ąją AVP, vykdant integruotą ekonominio ir socialinio poveikio bei poveikio aplinkai analizę reikėtų atsižvelgti į visą tiesioginį ir ilgalaikį poveikį aplinkai ir klimatui, įskaitant jo kaupiamąjį poveikį, taip pat į veiksmų ir neveikimo sąnaudas. Tie poveikio vertinimai turėtų būti grindžiami plataus masto skaidriomis konsultacijomis ir per aštuonias savaites nuo viešų konsultacijų pabaigos Komisija turėtų teikti išsamius atsiliepimus apie konsultacijų su suinteresuotosiomis šalimis atsakymus, atskirdama įvairių tipų suinteresuotųjų subjektų atsiliepimus;**

- (19) *perėjimas prie gerovės ekonomikos, kurioje augimas yra atkuriamasis, yra įtvirtintas 8-ojoje AVP ir įtrauktas tiek į 2030 m., tiek į 2050 m. prioritetinius tikslus. Kad būtų užtikrintas šis perėjimas, Sąjungai reikės parengti labiau holistinį požiūrį į politikos formavimą, be kita ko, naudodama bendrą suvestinę, kurioje ekonominė, socialinė ir aplinkosauginė pažanga vertinama atsižvelgiant ne tik į BVP. Suvestinių rodiklių rinkiniu, kuris būtų Sąjungos pastangų įgyvendinti JT darbotvarkę iki 2030 m. dalis, būtų apibendrinti esami rodikliai ir stebėsenos procesai, ir, kai įmanoma, suteiktų informacijos apie tai, ką liko padaryti tikslui pasiekti, ir galiausiai jie pasitarnautų kaip politinė suvestinė, kuria remiantis būtų galima formuoti politiką. Todėl tokio rodiklių rinkinio parengimas yra įtrauktas į 8-ąją AVP kaip reikiama sąlyga;*
- (20) *JT aplinkos programa ir EBPO pasaulinis aplinkos forumas pabrėžė, kad aplinkos pokyčiai daro poveikį lyčių aspektu. Pagal lytį diferencijuoti vaidmenys taip pat nulemia skirtingą moterų ir vyrų pažeidžiamumą klimato kaitos padarinių atžvilgiu, o klimato kaitos poveikis dar labiau sustiprina lyčių nelygybę. Todėl atliekant veiksmus ir siekiant tikslų, susijusių su 8-osios AVP prioritetinių tikslų įgyvendinimu, būtina atsižvelgti į lyčių aspektą siekiant padėti užtikrinti, kad neliktų lyčių nelygybės;*

- (21) *Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1999¹³ 35 straipsnyje nurodoma, kad į energetikos sąjungos būklės ataskaitą turi būti įtrauktas elementas apie valstybių narių pažangą siekiant palaipsniui atsisakyti energijos subsidijų, visų pirma iškastiniam kurui. To reglamento 17 straipsnyje nustatyta, kad Komisija, padedama Energetikos sąjungos komiteto, turi priimti įgyvendinimo aktus, įskaitant metodiką, pagal kurią teikiamos ataskaitos apie laipsnišką energijos subsidijų, visų pirma iškastiniam kurui, panaikinimą; Be to, remdamasi vykdomo tyrimo rezultatais, Komisija padės valstybėms narėms palaipsniui nutraukti kitas aplinkai kenksmingas subsidijas;*
- (22) *siekdama patenkinti 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijos poreikius, įskaitant investavimo į tinklą „Natura 2000“ ir žaliąją infrastruktūrą prioritetus, Komisija nustatė, kad gamtos išlaidoms turėtų būti leista naudoti ne mažiau kaip 20 mlrd. EUR per metus. Tam reikės sutelkti privatųjį ir viešąjį finansavimą nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis, be kita ko, pasitelkiant įvairias programas;*

¹³ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksnių valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

- (23) *pagal 2020 m. spalio 14 d. Komisijos komunikatą „Cheminių medžiagų strategiją tvarumui užtikrinti. Aplinkos be toksinių medžiagų kūrimas“ 8-ąją AVP turėtų būti remiamos Sąjungos pastangos skatinti patikimą cheminių medžiagų valdymą pasitelkiant tarptautinį bendradarbiavimą ir partnerystes dvišaliuose, regioniniuose ir daugiašaliuose forumuose, taip pat bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis. Sąjunga, laikydama tarptautinių įsipareigojimų, užtikrins, kad Sąjungoje uždraustos pavojingos cheminės medžiagos nebūtų gaminamos eksportui, be kita ko, prireikus iš dalies pakeičiant atitinkamus teisės aktus;*
- (24) *tiek Sąjungoje, tiek pasaulyje žemės ir dirvožemio būklė ir toliau blogėja dėl įvairios žmogaus veiklos, pvz., prastos žemėtvarkos, žemės naudojimo paskirties keitimo, netvarios ūkininkavimo praktikos, žemės užleidimo, taršos, netvarios miškininkystės praktikos ir dirvožemio sandarinimo, ir dėl biologinės įvairovės nykimo ir klimato kaitos, kurią dažnai papildė kiti veiksniai, todėl mažėja žemės ir dirvožemio pajėgumas užtikrinti ekosistemines paslaugas ir funkcijas;*
- (25) *pasaulinė maisto sistema, įskaitant žemės ūkį, žuvininkystę ir akvakultūrą, tebėra vienas iš pagrindinių klimato kaitos ir aplinkos būklės blogėjimo, įskaitant pasaulinį miškų naikinimą, veiksnių. Siekiant užtikrinti, kad būtų pasiekti 8-osios AVP prioritetiniai tikslai, Sąjungoje reikia pertvarkyti Sąjungos maisto sistemą;*

- (26) *Tarpyvyriausybines mokslines politines biologines įvairovės ir ekosisteminių paslaugų platformos (IPBES) 2020 m. spalio 29 d. seminaro ataskaitos dėl biologinės įvairovės ir pandemijų duomenimis, pagrindinės pandemijų priežastys yra tie patys visuotiniai aplinkos pokyčiai, kurie lemia biologinės įvairovės nykimą ir klimato kaitą, įskaitant žemės naudojimo paskirties keitimą, žemės ūkio plėtrą ir intensyvėjimą bei kitus veiksnius. Klimato kaita taip pat prisidėjo prie ligų atsiradimo ir ateityje gali sukelti reikšmingą pandemijų riziką, tuo tarpu biologinės įvairovės nykimas taip pat susijęs su kraštovaizdžių pokyčiais ir kai kuriais atvejais gali lemti didesnę naujų ligų riziką. Ataskaitoje teigiama, kad neveikimo kaina gerokai nusveria pasaulinių pandemijų prevencijos strategijų, kuriomis siekiama sumažinti prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais bei žemės naudojimo paskirties keitimą, ir gerinti priežiūrą pagal koncepciją „Viena sveikata“, įgyvendinimo sąnaudas;*
- (27) *COVID-19 pandemija, sukėlusį precedento neturinčią sveikatos ir ekonomikos krizę, dar kartą parodė, kad formuojant politiką svarbu laikytis daugiasektorės koncepcijos „Viena sveikata“, pagal kurią pripažįstama, kad žmogaus sveikata priklauso nuo aplinkos būklės ir yra susijusi su jos komponentais ir faktoriais, įskaitant gyvūnų sveikatą, ir kad įgyvendinant veiksmus, kuriais siekiama pašalinti grėsmę sveikatai, reikia atsižvelgti į sveikatos ir aplinkos tarpusavio ryšio sudėtingumą. 8-ąją AVP turėtų būti prisidedama prie visapusiško koncepcijos „Viena sveikata“ integravimo į visus politikos formavimo lygmenis;*

- (28) *pažanga siekiant pripažinti teisę į švarią, sveiką ir tvarią aplinką, kaip nustatyta Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos rezoliucijoje 48/13, yra būtina sąlyga siekiant 8-osios AVP prioritetinių tikslų;*
- (29) *sąvoka „ekosisteminis metodas“ yra įtvirtinta JT biologinės įvairovės konvencijoje kaip integruoto žemės, vandens ir gyvųjų išteklių valdymo strategija, kuria teisingai skatinamas šių išteklių išsaugojimas ir tvarus naudojimas, siekiant padėti pasiekti pusiausvyrą tarp trijų Konvencijos tikslų – biologinės įvairovės išsaugojimo, tvaraus naudojimo ir dalijimosi nauda;*
- (30) *pasak EAA ataskaitos „Gamtos procesais pagrįsti sprendimai Europoje: prisitaikymo prie klimato kaitos ir nelaimių rizikos mažinimo politika, žinios ir praktika“ (angl. „Nature-based solutions in Europe: Policy, knowledge and practice for climate change adaptation and disaster risk reduction“) nuomone, gamtos procesais pagrįsti prisitaikymo prie klimato kaitos ir nelaimių rizikos mažinimo sprendimai – tai veiksmai, kurie vykdomi kartu su gamtos procesais ir juos sustiprina siekiant atkurti ir apsaugoti ekosistemas ir padėti visuomenei prisitaikyti prie klimato kaitos poveikio ir sulėtinti tolesnį atšilimą, kartu užtikrinant daugybę papildomos naudos. Gamtos procesais pagrįstų sprendimų įgyvendinimas turėtų derėti su 8-osios AVP prioritetiniais tikslais;*

- (31) *gamtinio kapitalo apskaita – priemonė, kuria siekiama įvairiais lygmenimis įvertinti gamtinio kapitalo pokyčius ir ekosisteminių paslaugų vertę įtraukti į apskaitos ir ataskaitų teikimo sistemas, turėtų padėti vertinti pažangą siekiant plataus užmojo tikslų ir įgyvendinant priemones, skirtas sumažinti išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui ir apsaugoti bei atkurti biologinei įvairovei, kurios negalima susigrąžinti;*
- (32) *jūrų ir pakrančių ekosistemos, kaip antai mangrovės, koralų rifai, druskingos žemapelkės ir jūrų žolių sąžalynai, yra nualinami ir juos neigiamai veikia žalinga praktika, tarša ir tokie procesai kaip eutrofikacija ir rūgštėjimas ir tai daro poveikį jų palaikomai biologinei įvairovei, ekosisteminiams paslaugoms ir jų teikiamoms funkcijoms, taip pat jų pajėgumui veikti kaip anglies absorbentai. Reikia skubiai imtis veiksmų siekiant apsaugoti ir atkurti jūrų ir pakrančių ekosistemas, įskaitant vandenynų dugną. Vandenynų apsauga ir išsaugojimas yra pasaulinio masto iššūkis ir atsakomybė už juos yra kolektyvinė, todėl reikia didinti informuotumą ir gerinti visuomenės žinias apie vandenynus, siekiant skatinti visais visuomenės lygmenimis ir įtraukiant visus jos narius priimti ir įgyvendinti veiksmingas priemones;*

- (33) *manoma, kad ateinančiais metais aplinkos būklės blogėjimas ir neigiamas klimato kaitos poveikis dar labiau sustiprės, o labiausiai nukentės besivystančios šalys ir pažeidžiamos gyventojų grupės. Siekiant padėti didinti atsparumą ir remti trečiųjų šalių pastangas švelninti klimato kaitą ir prie jos prisitaikyti, taip pat apsaugoti biologinę įvairovę, teikiant Sąjungos ir valstybių narių finansinę paramą trečiosioms šalims turėtų būti skatinama įgyvendinti JT darbotvarkę iki 2030 m., Paryžiaus susitarimą, ir visuotinę JT biologinės įvairovės konvencijos sistemą po 2020 m. ir ši parama turėtų atitikti 8-osios AVP prioritetinius tikslus. Be to, Sąjunga ir valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti, kad Paryžiaus susitarimas ir kiti tarptautiniai klimato ir aplinkos srities susitarimai būtų įgyvendinami taip, kad būtų atspindėti teisingumo ir bendros, bet diferencijuotos atsakomybės ir atitinkamų pajėgumų principai, kaip nustatyta ir Paryžiaus susitarimo 2 straipsnio 2 dalyje;*
- (34) *žalioji diplomatija ir tvirtesnis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis, įskaitant besivystančias šalis, ir gero pasaulinio aplinkos valdymo rėmimas, be kita ko, skatinant teisę gauti informaciją, visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus ir teisę kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, yra labai svarbūs siekiant DVT ir Sąjungos aplinkos ir klimato tikslų. Taip pat labai svarbu užtikrinti Sąjungos vidaus bei išorės politikos sinergiją ir suderinamumą visose srityse, įskaitant prekybos politiką ir susitarimus, taip pat būtina užtikrinti politikos suderinamumą darnaus vystymosi labui;*

- (35) kadangi aplinkos politika yra labai decentralizuota, 8-osios AVP prioritetiniams tikslams pasiekti skirti veiksmai turėtų būti vykdomi įvairiais valdymo lygmenimis, t. y. Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, laikantis bendradarbiavimu grindžiamo požiūrio į daugiapakopį valdymą. ***Veiksminga stebėseną, įgyvendinimas, vykdymo užtikrinimas ir atskaitomybė yra labai svarbūs, o siekiant užtikrinti politikos kryptių darną būtinas veiksmingas valdymas.*** Politiką formuoti ir įgyvendinti reikėtų labiau integruotai, kad būtų kuo labiau padidinta aplinkos, socialinių ir ekonominių tikslų sinergija, ***sistemiškai atrenkant ir, kai tinkama, vertinant galimus kompromisus tarp jų ir sistemiškai vertinant pažeidžiamų ir marginalizuotų grupių poreikius. Šis integruotas požiūris turėtų atitikti konkrečius visų regionų, įskaitant miesto ir kaimo bei atokiausius regionus, poreikius.*** Be to, ***prieiga prie informacijos apie aplinką, visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus aplinkos klausimais ir teisė kreiptis į teismą, įskaitant skaidrius santykius su visų sprendimų priėmimo lygmenų valdžios institucijomis, nevyriausybiniais subjektais ir plačiąja visuomene bei skaidrius jų tarpusavio santykius, pagal Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais¹⁴ (Orhuso konvencija) yra svarbūs*** siekiant užtikrinti 8-osios AVP sėkmę ;

¹⁴ OL L 124, 2005 5 17, p. 4.

- (36) Komisija turėtų vertinti Sąjungos ir valstybių narių pažangą siekiant 8-osios AVP prioritetinių tikslų, atsižvelgdama į *teisingą ir įtraukią* pertvarką, kuria siekiama ■ tvarumo, gerovės ir atsparumo *pagal planetos išgales*. Tai atitinka *Porto deklaracijoje išreikštus valstybių narių valstybių ar vyriausybių vadovų raginimus* 2019 m. spalio 24 d. Tarybos išvadose dėl gerbūvio ekonomikos *bei* Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto raginimus, išreikštus *svarstymų dokumente „Darni Europa – iki 2030 m.“*, ekonominės veiklos rezultatus ir visuomenės pažangą vertinti atsižvelgiant ne tik į BVP, o siekti, kad politikos kelrodis būtų gerovė (tam pritaria ir EBPO);
- (37) pažanga, padaryta siekiant 8-osios AVP prioritetinių tikslų, turėtų būti vertinama atsižvelgiant į naujausius pokyčius, susijusius su duomenų ir rodiklių prieinamumu ir tinkamumu. Tas vertinimas turėtų derėti su stebėsenos ir valdymo priemonėmis, apimančiomis konkretesnius aplinkos ir klimato politikos aspektus, pavyzdžiui, su Reglamentu (ES) 2018/1999, aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūra, paskelbta 2016 m. gegužės 27 d. Komisijos komunikate „ES aplinkos politikos rezultatų užtikrinimas atliekant reguliarią aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūrą“, ir stebėsenos priemonėmis, susijusiomis su žiedine ekonomika, nuline tarša, biologine įvairove, oru, vandeniu, dirvožemiu, atliekomis, arba bet kokia kita aplinkos politika, ir neturėtų daryti jiems poveikio. Kartu su ■ priemonėmis, kurios buvo naudojamos rengiant Europos semestro programą, Eurostato DVT stebėsenos ataskaitą, 2020 m. rugsėjo 9 d. Komisijos komunikatą „2020 m. strateginio prognozavimo ataskaita“, *pažangos siekiant 8-osios AVP prioritetinių tikslų vertinimas turėtų būti kompleksinio*, nuoseklaus *ir* tarpusavyje susijusių stebėsenos ir valdymo priemonių rinkinio, *apimančio ne tik aplinkos, bet ir socialinius bei ekonominius veiksnius*, dalis;

- (38) *atsižvelgiant į 8-osios AVP prioritetinius tikslus, visų pirma jos ilgalaikį prioritetinį tikslą, svarbu toliau plėtoti žinių apie planetos išgales ir aplinkosauginį pėdsaką bazę, o taip pat ir plėtoti atitinkamus rodiklių rinkinius;*
- (39) *siekiant stebėti 8-osios AVP prioritetinių tikslų įgyvendinimo pažangą reikalingi patikimi ir prasmingi duomenys bei rodikliai.* Komisija, EAA ir kitos atitinkamos agentūros turėtų turėti prieigą prie valstybių narių pateiktų duomenų ir rodiklių, juos pakartotinai naudoti *ir jais remtis*, laikydamosi taikytinų Sąjungos teisės aktų. Be to, turėtų būti naudojami kiti duomenų šaltiniai, pavyzdžiui, palydovų duomenys ir apdorota informacija, gauta taikant *Sąjungos Žemės stebėjimo* programą („Copernicus“), Europos miškų gaisrų informacinę sistemą, *Europos biologinės įvairovės informacinę sistemą, Žemės sklypų identifikavimo sistemą* ir Europos perspėjimo apie potvynius sistemą, ir duomenų platformų (pavyzdžiui, Europos jūrų stebėjimo ir duomenų tinklo ir Cheminių medžiagų stebėsenos informacinės platformos) duomenys. Taikant šiuolaikines skaitmenines priemones ir dirbtinį intelektą galima veiksmingai valdyti ir analizuoti duomenis – taip sumažinama administracinė našta ir kartu didinamas savalaikiškumas ir kokybė. *8-osios AVP prioritetinių tikslų įgyvendinimo pažangai įvertinti be Sąjungos teisėje nustatytų teisiškai privalomų tikslų galėtų būti naudojami teisiškai neprivalomi tikslai;*

- (40) be to, laikydamosi Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 2003/4/EB¹⁵, 2007/2/EB¹⁶ ir (ES) 2019/1024¹⁷ nustatytų reikalavimų, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad atitinkami duomenys, informacija ir rodikliai, skirti 8-osios AVP įgyvendinimui stebėti, būtų laisvai prieinami, nediskriminaciniai, teikiami atvirosios prieigos pagrindu, tinkami, aukštos kokybės, palyginami, atnaujinti, patogūs naudoti ir lengvai prieinami internetu;
- (41) kad būtų pasiekti 8-osios AVP prioritetiniai tikslai, EAA, Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA) **ir valstybės narės** turėtų turėti pakankamai pajėgumų ir išteklių, kad būtų sukurta patikima, prieinama ir skaidri žinių ir įrodymų bazė, padedanti įgyvendinti strateginius Europos žaliojo kurso prioritetus ir vertinti pagal 8-ąją AVP padarytą pažangą. ***Prireikus taip pat kitos įstaigos ir agentūros turėtų dalyvauti bei prisidėti prie tų strateginių prioritetų įgyvendinimo ir tos pažangos vertinimo;***

¹⁵ 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką, panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003 2 14, p. 26).

¹⁶ 2007 m. kovo 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/2/EB, sukurianti Europos bendrijos erdvinės informacijos infrastruktūrą (OL L 108, 2007 4 25, p. 1).

¹⁷ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

(42) *SESV 192 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta, kad Europos Parlamentas ir Taryba, laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros, priima bendrąsias veiksmų programas, kuriose nustatomi prioritetiniai tikslai, kuriuos reikia pasiekti Sąjungos aplinkos politikos srityje. Kadangi Komisijos komunikate dėl Europos žaliojo kurso pateikiamos pagrindinių veiksmų, susijusių su aplinkos ir klimato sritimi artimiausiais metais, gairės, šiame sprendime išimties tvarka neapibrėžiami veiksmai laikotarpiu iki 2025 m., kuriais būtų siekiama prioritetinių tikslų. Tačiau tai reikės padaryti vėlesniam laikotarpiu, kai pagal numatomas prognozes iki 2024 m. bus įgyvendinti pagrindiniai Europos žaliojo kurso veiksmai, siekiant užtikrinti, kad būtų galima pasiekti šiame sprendime nustatytus prioritetinius teminius tikslus ir kad 8-oji AVP ir toliau būtų visa apimanti Sąjungos aplinkos politikos vizija. Tai taip pat būtina siekiant laikytis Europos Parlamento ir Tarybos prerogatyvų pagal SESV 192 straipsnio 3 dalies pirmą pastraipą, nedarant poveikio Komisijos prerogatyvoms pagal Europos Sąjungos sutarties (toliau - ES sutartis) 17 straipsnį. Tuo tikslu ne vėliau kaip 2024 m. kovo 31 d. Komisija turėtų atlikti laikotarpio vidurio peržiūrą, ir, kai tinkama, kad būtų galima pasiekti teminius prioritetinius tikslus, ne vėliau kaip 2025 m. kovo 31 d. pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo bus pridėtas priedas prie šio sprendimo;*

- (43) siekiant atsižvelgti į kintančius politikos tikslus ir padarytą pažangą, Komisija turėtų įvertinti 8-ąją AVP 2029 m. ***Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai turėtų pateikti ataskaitą, kurioje išdėstomos to vertinimo išvados, ir, jei Komisija mano, kad tai tikslinga, pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kitos aplinkosaugos veiksmų programos. Toks pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto turėtų būti pateikiamas laiku, siekiant išvengti atotrūkio tarp 8-osios ir 9-osios AVP;***
- (44) kadangi šio sprendimo tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl siūlomos veiksmų programos masto arba poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo sprendimu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Dalykas

1. Šiuo sprendimu nustatoma laikotarpiui iki 2030 m. gruodžio 31 d. skirta aplinkos srities bendroji veiksmų programa (toliau – 8-oji *aplinkosaugos veiksmų programa arba* 8-oji AVP). Jame *apibrėžiami* 8-osios AVP prioritetiniai tikslai *ir nustatomos tiems prioritetiniams* tikslams pasiekti būtinos sąlygos. *Juo nustatoma stebėsenos sistema, skirta 8-osios AVP prioritetinių tikslų vykdymo srityje padarytai Sąjungos ir jos valstybių narių pažangai vertinti ir sukuriamas valdymo mechanizmas, skirtas užtikrinti, kad tie prioritetiniai tikslai būtų pasiekti.*
2. 8-ąja AVP siekiama paspartinti teisingą, *sąžiningą ir įtraukią žaliąją pertvarką, pereinant* prie neutralaus poveikio klimatui, *tvarios, netoksiškos, efektyviai išteklius naudojančios, atsinaujinančiąja energija grindžiamos, atsparios ir konkurencingos* žiedinės ekonomikos, *taip pat apsaugoti, atkurti ir gerinti aplinkos būklę, be kita ko, sustabdant ir priešinga linkme pakreipiant biologinės įvairovės nykimo tendenciją. Ji paremia ir sustiprina integruotą politiką ir įgyvendinimo metodą, pasiremiant Europos žaliuoju kursu.*

3. 8-oji AVP yra pagrindas, kuriuo remiantis siekiama Jungtinių Tautų darbotvarkėje iki 2030 m. ir jos DVT nustatytų aplinkos ir klimato tikslų ***bei tikslų, kurių siekiama daugiašaliais susitarimais dėl aplinkos ir klimato.***
4. 8-osios AVP stebėsenos sistema ■ papildo Sąjungos pastangas, susijusias su ■ tvarumo, ■ gerovės ir atsparumo srityse padarytos pažangos vertinimu.
5. ***8-oji AVP grindžiama atsargumo principu, prevencinių veiksmy bei taršos mažinimo ten, kur yra jos šaltinis, principais ir principu „teršėjas moka“.***

2 straipsnis
Prioritetiniai tikslai

1. 8-ojoje AVP *nustatomas* ilgalaikis prioritetinis **■** tikslas – *ne vėliau kaip 2050 m.* užtikrinti, kad *žmonės* gerai gyventų pagal mūsų planetos išgales *gerovės* ekonomikoje, kurioje niekas neiššvaistoma, *augimas būtų regeneracinis, Sąjungoje būtų pasiektas neutralus poveikis klimatui ir labai sumažinta nelygybė.* Sveika aplinka yra *visų žmonių* gerovės pagrindas, joje *išlaikoma* biologinė įvairovė *ir* klesti *ekosistemos*, o *gamta* yra *saugoma ir atkuriamą* taip, kad būtų didinamas atsparumas klimato kaitai, *gaivalinėms ir su klimatu susijusioms nelaimėms* ir kitai su aplinka susijusiai rizikai. Sąjunga nustato veiklos, kuria siekiama užtikrinti dabarties ir ateities kartų gerovę, vykdymo visame pasaulyje tempą, *laikydamosi kartų tarpusavio atsakomybės principo.*

2. 8-ojoje AVP *laikotarpiui iki 2030 m. gruodžio 31 d. nustatomi* šie šeši *tarpusavyje susiję* teminiai prioritetiniai tikslai:

- a) *sparčiai ir nuspėjamai* mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir *kartu* didinti jų? šalinimą gamtiniais ■ absorbentais Sąjungoje, kad būtų pasiektas 2030 m. išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslas, *kaip nustatyta Reglamente (ES) 2021/1119, laikantis Sąjungos klimato ir aplinkos apsaugos tikslų, kartu užtikrinant teisingą pertvarką, kad niekas nebūtų paliktas nuošalyje;*
- b) užtikrinti nuolatinę ■ pažangą *stiprinant ir integruojant prisitaikymo pajėgumus, be kita ko, remiantis ekosistemomis grindžiamu požiūriu, didinant atsparumą ir prisitaikymą bei mažinant aplinkos, visuomenės ir visų ekonomikos sektorių pažeidžiamumą klimato kaitos atžvilgiu, kartu gerinant gaivalinių ir su klimatu susijusių nelaimių prevenciją ir pasirengimą joms;*
- c) progresyviai *judėti link gerovės ekonomikos, kuri mūsų planetai gražintų daugiau nei iš jos paimtų, ir užtikrinti perėjimą prie netoksiškos žiedinės ekonomikos, kurioje augimas būtų atkuriamasis, ištekliai būtų naudojami efektyviai ir tvariai ir būtų laikomasi atliekų hierarchijos;*

- d) siekti nulinės taršos **■**, *įskaitant taršą susijusią su kenksmingomis cheminėmis medžiagomis, kad būtų sukurta aplinka be toksinių medžiagų*, įskaitant orą, vandenį **■** ir dirvožemį, taip pat šviesos ir triukšmo taršą, ir apsaugoti *žmonių, gyvūnų ir ekosistemų* sveikatą ir gerovę nuo su aplinka susijusios rizikos ir *neigiamo* poveikio;
- e) saugoti, išsaugoti ir atkurti *jūrų ir sausumos biologinę įvairovę ir vidaus vandenu biologinę įvairovę saugomose teritorijose ir už jų ribų, be kita ko, sustabdant ir priešinga linkme pakreipiant biologinės įvairovės nykimo tendenciją, gerinant ekosistemų būklę ir jų funkcijas bei jų teikiamas paslaugas ir aplinką, visų pirma orą, vandenį ir dirvožemį, taip pat kovojant su dykumėjimu ir dirvožemio degradacija*;
- f) skatinti *su aplinka susijusius tvarumo aspektus ir labai sumažinti pagrindinius* aplinkai ir klimatui daromo neigiamo poveikio veiksnius, susijusius su *Sajungos* gamyba ir vartojimu, visų pirma energetikos, pramonės **■**, pastatų ir infrastruktūros, judumo, *turizmo, tarptautinės prekybos* ir maisto sistemos srityse.

3 straipsnis

Reikiamos sąlygos prioritetiniams tikslams pasiekti

Norint pasiekti **2 straipsnyje nustatytus** prioritetinius tikslus, **Komisija, valstybės narės, regionų ir vietos valdžios institucijos ir suinteresuotieji subjektai privalo:**

- a) užtikrinti veiksmingą, **spartų ir visapusišką** Sąjungos aplinkos ir klimato srities teisės aktų **ir strategijų** įgyvendinimą, siekti aukščiausio lygio aplinkosauginio veiksmingumo Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, be kita ko, suteikiant **pakankamus** administracinius ir atitikties užtikrinimo pajėgumus, kaip nustatyta reguliarios aplinkos nuostatų įgyvendinimo peržiūros ataskaitoje, **remti pareigūnų praktikų tinklus, tokius kaip Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo tinklas, Europos aplinkos klausimų prokurorų tinklas, Europos Sąjungos aplinkos klausimų teisėjų forumas ir Europos kovos su nusikaltimais aplinkai tinklas, ir su jais bendradarbiauti;**

- b) *teikti pirmenybę Sąjungos aplinkos teisės vykdymo užtikrinimui tais atvejais, kai trūksta įgyvendinimo, be kita ko, vykdant pažeidimo nagrinėjimo procedūras, taip pat užtikrinant, kad šiam tikslui būtų skiriama pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių ir kad informacija apie tas procedūras būtų išsami ir lengvai prieinama, kartu laikantis Sąjungos teisės;*
- c) *tobulinti gaires ir rekomendacijas, įskaitant gaires ir rekomendacijas dėl efektyvių, atgrasančių ir proporcingų sankcijų, siekiant sumažinti Sąjungos aplinkos teisės nesilaikymo riziką, taip pat imtis aktyvesnių veiksmų atsakomybės už aplinką srityje, aktyviau reaguoti į reikalavimų nesilaikymą ir stiprinti teisminį bendradarbiavimą kovojant su nusikaltimais aplinkai ir baudžiamąjį persekiojimą už juos, kaip nustatyta atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose, pvz., Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/99/EB¹⁸;*
- d) politiką formuoti ir įgyvendinti labiau integruotai, visų pirma:

¹⁸ *2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/99/EB dėl aplinkos apsaugos pagal baudžiamąją teisę (OL L 328, 2008 12 6, p. 28).*

- i) 2 straipsnyje nustatytus prioritetinius tikslus **ir, kai tinkama, DVT** integruoti į visas atitinkamas strategijas, teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvas, programas, investicijas ir projektus Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis **ir į susijusius tarptautinius susitarimus, Sąjungos sudarytus po ... [šio sprendimo įsigaliojimo dieną], siekiant užtikrinti**, kad visos strategijos, teisėkūros ir ne teisėkūros iniciatyvos, programos, investicijos, projektai ir tarptautiniai susitarimai ir jų įgyvendinimas **derėtų su 2 straipsnyje nustatytais prioritetiniais tikslais, padėtų jų siekti ir, kai tinkama, jiems** nepakenktų ■ ;
- ii) kuo labiau padidinti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų **2011/92/ES¹⁹** ir **2001/42/EB²⁰** įgyvendinimo naudą;
- iii) **sistemiškai atrinkti ir, kai tinkama, vertinti visose iniciatyvose numatytų** aplinkos, socialinių ir ekonominių tikslų **sinergiją ir galimus kompromisus, siekiant, kad būtų užtikrinta žmonių gerovė ir visų pirma tvariu būdu būtų patenkinami jų poreikiai, susiję su sveika aplinka, švariu oru ir įperkama, prieinama ir aukštos kokybės maistu, vandeniu, energija**, būstu, **žaliąja infrastruktūra** ir judumu, ■ nepaliekant nė vieno nuošalyje;

¹⁹ 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1).

²⁰ 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001 7 21, p. 30).

- iv) *laikytis požiūrio „visų pirma galvokime apie tvarumą“, be kita ko, kai tinkama, integruojant DVT į geresnio reglamentavimo gaires ir priemonių rinkinį, taip pat racionalizuoti ir praktiškai įgyvendinti žalos nedarymo principą;*
- v) *reguliariai vertinti esamą politiką ir **prireikus pasiūlyti naujus teisės aktus, remiantis, kai tinkama,** poveikio **vertinimais**, kurie grindžiami plataus masto ir skaidriomis konsultacijomis, laikantis atskaitingų, įtraukių, informacija pagrįstų ir lengvai įgyvendinamų procedūrų, ir **kuriuose, vykdant integruotą ekonominio ir socialinio poveikio bei poveikio aplinkai analizę**, atsižvelgiama į **visą dabartinio ir ilgalaikio poveikio** aplinkai ir klimatui, **įskaitant jo kaupiamąsias pasekmes, spektrą, ir į veikimo ir neveikimo sąnaudas;***
- vi) *per aštuonias savaites nuo viešų konsultacijų pabaigos pateikti išsamią Komisijos grįžtamąją informaciją apie per konsultacijas iš suinteresuotųjų šalių gautus atsakymus, juos surūšiuojant pagal skirtingus suinteresuotųjų subjektų tipus;*

- e) *parengti bendrą suvestinę ir rodiklių, kuriais būtų vertinama ne tik pagal BVP, remiantis, be kita ko, tikslinėmis konsultacijomis su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais ir ataskaita, kurioje būtų nustatytos esamų Sąjungos lygmens rodiklių rinkinių, stebėsenos sistemų ir procesų, pagal kuriuos vertinama socialinė, ekonominė ir aplinkosauginė pažanga, tarpusavio sąsajos ir kurioje būtų pasiūlyti veiksmai, kaip būtų galima racionalizuoti esamas suvestines ir rodiklių rinkinius;*
- f) *užtikrinti, kad socialinė nelygybė, atsirandanti dėl su klimatu ir aplinka susijusio poveikio ir politikos, būtų kuo labiau sumažinta ir kad priemonės, kurių imamasi siekiant apsaugoti aplinką ir klimatą, būtų įgyvendinamos socialiniu požiūriu teisingai ir įtraukiai;*
- g) *integruoti lyčių aspektą į visas klimato ir aplinkos politikos strategijas, be kita ko, lyčių perspektyvą įtraukiant į visus politikos formavimo proceso etapus;*
- h) *nedelsiant stiprinti aplinkai palankias paskatas ir laipsniškai panaikinti aplinkai kenksmingas subsidijas, visų pirma subsidijas iškastiniam kurui, Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis, be kita ko:*
- i) *taikant privalomą valstybių narių pažangos siekiant laipsniškai panaikinti subsidijas iškastiniam kurui stebėsenos ir ataskaitų teikimo Sąjungos sistemą, grindžiamą sutarta metodika;*

- ii) nustatant galutinį laipsniško subsidijų iškastiniam kurui panaikinimo terminą, kuris atitiktų siekį apriboti visuotinį atšilimą, kad temperatūros kilimas neviršytų 1,5°C;*
- iii) taikant metodiką, kurią Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, nustatys iki 2023 m., skirtą kitoms aplinkai kenksmingoms subsidijoms nustatyti; remdamosi šia metodika, valstybės narės nustato kitas aplinkai kenksmingas subsidijas ir reguliariai apie jas praneša Komisijai, kad Komisija galėtų pateikti ataskaitą apie tokių subsidijų lygį ir rūšis Sąjungoje, taip pat apie pažangą, padarytą jas laipsniškai panaikinant;*
- i) į Sąjungos politiką integruoti biologinės įvairovės veiksmus ir padėti siekti bendro plataus užmojo tikslo: 2024 m. – 7,5 % metinių išlaidų pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą, o 2026 m. ir 2027 m. – 10 % metinių išlaidų pagal tą daugiametę finansinę programą skirti biologinės įvairovės tikslams, vykdant šių išlaidų stebėseną pagal veiksmingą, skaidrią ir išsamią metodiką, kartu atsižvelgiant į esamus klimato ir biologinės įvairovės tikslų sutapimus;*
- j) užtikrinti veiksmingą klimato ir biologinės įvairovės integravimą ir Sąjungos biudžeto atsparumo didinimą, taip pat klimato ir biologinės įvairovės finansavimo nuoseklumą;*

- k) skatinti patikimą cheminių medžiagų valdymą tarptautiniu lygmeniu, kartu skatinant pasauliniu mastu palaipsniui atsisakyti Sąjungoje draudžiamų medžiagų;*
- l) sparčiai pakeisti susirūpinimą keliančias chemines medžiagas, įskaitant labai didelį susirūpinimą keliančias chemines medžiagas, endokrininę sistemą ardančias medžiagas, labai patvarias chemines medžiagas, neurotoksiškas ir imunotoksiškas medžiagas, taip pat spręsti sudėtinio cheminių medžiagų poveikio, medžiagų nanoformų ir produktuose esančių pavojingų cheminių medžiagų poveikio klausimus, įvertinti jų poveikį sveikatai ir aplinkai, įskaitant klimatą ir biologinę įvairovę, kartu skatinant naudoti saugias ir tvarumo principus atitinkančias chemines medžiagas ir žaliavas ir intensyvinti ir koordinuoti pastangas skatinti bandymų su gyvūnais alternatyvų kūrimą ir įteisinimą;*
- m) spręsti dirvožemio degradacijos problemą ir užtikrinti dirvožemio apsaugą ir tvarų naudojimą, be kita ko, iki 2023 m. pateikiant specialų pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl dirvožemio būklės;*
- n) pertvarkyti Sąjungos maisto sistemą taip, kad ji, be kita ko, padėtų saugoti ir atkurti biologinę įvairovę Sąjungoje ir už jos ribų ir užtikrintų aukštą gyvūnų gerovės lygį, kartu užtikrinant teisingą pertvarką susijusiems suinteresuotiesiems subjektams;*

- o) laikantis holistinio požiūrio pripažinti žmonių sveikatos, gyvūnų sveikatos ir aplinkos sąsajas, į politikos formavimą integruojant bendros sveikatos koncepciją;*
- p) daryti pažangą siekiant tarptautiniu mastu pripažinti teisę į švarią, sveiką ir tvarią aplinką;*
- q) visapusiškai išnaudoti ekosisteminius metodus ir žaliąją infrastruktūrą, įskaitant biologinei įvairovei palankius gamtos procesais pagrįstus sprendimus, kartu užtikrinant, kad juos įgyvendinant būtų atkurta biologinė įvairovė ir padidintas ekosistemų vientisumas bei sujungiamumas, būtų teikiama aiški papildoma nauda visuomenei, reikalaujant visapusiškai bendradarbiauti su čiabuvių tautomis ir vietos bendruomenėmis ir gauti jų sutikimą, ir kad nebūtų pakeičiamos priemonės, kurių imamasi siekiant apsaugoti biologinę įvairovę arba sparčiai mažinti Sąjungoje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, ir kad toms priemonėms nebūtų kenkiama;*
- r) naudotis esamomis priemonėmis ir metodikomis ir toliau tobulinti gamtos procesais pagrįstų sprendimų stebėsenos metodus, vertinimo priemones ir išmatuojamus rodiklius;*
- s) kuo skubiau gerokai sumažinti Sąjungos žaliavų naudojimo pėdsaką ir vartojimo pėdsaką, kad jie atitiktų planetos išgales, be kita ko, atitinkamai nustatant Sąjungos teršalų mažinimo tikslus iki 2030 m.;*

- t) veiksmingai integruoti **DVT ir klimato ir aplinkos tikslus** į Europos ekonomikos valdymo semestrą, **nedarant poveikio jo pirminiam tikslui**, be kita ko, į nacionalines reformų programas ir nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus;
- u) per Europos investicijų banką ir nacionaliniu lygmeniu sutelkti **išteklis ir užtikrinti pakankamas** tvarias investicijas iš viešųjų ir privačiųjų šaltinių, įskaitant Sąjungos biudžete numatytas lėšas ir priemones, **atitinkančias Sąjungos tvaraus finansavimo politikos darbotvarkę**;
- v) **kuo geriau išnaudoti aplinkos mokesčius, rinkos priemones ir žalią biudžetą sudarymo ir finansavimo priemones, įskaitant mokesčius ir priemones, kurių reikia siekiant užtikrinti socialiai teisingą pertvarką, ir padėti įmonėms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams kurti ir taikyti standartizuotas gamtinio kapitalo apskaitos priemones**;
- w) užtikrinti, kad **Sąjungos, nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenimis** aplinkos politika ir veiksmai būtų grindžiami geriausiomis turimomis mokslinėmis žiniomis **ir technologijomis**, sustiprinti aplinkos srities žinių, **įskaitant vietos ir čiabuvių žinias**, bazę ir padidinti jos naudojimo mastą, be kita ko, vykdant mokslinius tyrimus, diegiant inovacijas, **gerinant žaliuosius įgūdžius ir skatinant mokymą ir perkvalifikavimą**, ir toliau plėtoti aplinkos ir ekosistemų apskaitą;

- x) *plėtoti ir stiprinti žinių apie, be kita ko, sisteminių pokyčių reikalavimus, tai, kaip pereiti nuo uždaru ir atskirais sektoriais paremtos politikos orientavimo prie sisteminio požiūrio į politikos nuoseklumą, taip pat apie įvairių ekosistemų gebėjimą būti šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbentais ir ištekiais;*
- y) *išnaudoti skaitmeninių ir duomenų technologijų potencialą aplinkos politikos reikmėms, be kita ko, realiuoju laiku teikiant duomenis, kai tai įmanoma, ir informaciją apie ekosistemų būklę, kartu dedant daugiau pastangų kuo labiau sumažinti šių technologijų aplinkosauginį pėdsaką ir užtikrinant skaidrumą, autentiškumą, sąveikumą bei viešą prieigą prie duomenų ir informacijos;*
- z) *pašalinti atitinkamų rodiklių rinkinių, susijusių su sisteminiiais pokyčiais, planetos išgalių ribomis ir Sąjungos gamybos bei vartojimo pėdsakais, taip pat rodiklių rinkinių, kuriais atsižvelgiama į aplinkos ir socialinių bei ekonominių veiksmų, pavyzdžiui, nelygybės, atsirandančios dėl aplinkos pokyčių, sąsają, spragas ir juos optimizuoti, kartu užtikrinant, kad tie rodiklių rinkiniai būtų palyginami visais politikos formavimo lygmenimis;*
- aa) *sutelkti plačią pilietinės visuomenės paramą ir bendradarbiauti su įmonėmis, visų pirma su mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis, socialiniais partneriais, piliečiais, bendruomenėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais;*

- ab) didinti informuotumą apie tai, kaip svarbu pasiekti prioritetinius tikslus, nustatytus 2 straipsnyje, taip pat stiprinti piliečių gebėjimą veikti skatinant, be kita ko, diskusijas ir komunikaciją visais lygmenimis, visą gyvenimą trunkantį švietimą aplinkosaugos klausimais, piliečių dalyvavimą ir bendruomenės inicijuojamus veiksmus;*
- ac) padėti teikti paramą pilietinei visuomenei, valdžios institucijoms, piliečiams ir bendruomenėms, socialiniams partneriams ir privačiajam sektoriui, padedant nustatyti su klimatu ir aplinka susijusią riziką, įvertinti jos poveikį ir imtis veiksmų siekiant užkirsti kelią tokiai rizikai, ją sušvelninti ir prie jos prisitaikyti, taip pat skatinti jų dalyvavimą šalinant žinių spragas, be kita ko, skatinant piliečius stebėti aplinkos problemas ir reikalavimų laikymosi spragas ir apie jas pranešti, įskaitant piliečių mokslo projektų gerosios patirties sklaidą skaitmeninėmis technologijomis;*
- ad) skatinti bendradarbiavimą rengiant ir įgyvendinant su 8-ąja AVP susijusias strategijas, politiką ar teisės aktus ir užtikrinti visapusišką miestų ir kaimo vietovių, įskaitant atokiausius regionus, regionų ir vietos valdžios institucijų dalyvavimą visais aplinkos politikos formavimo aspektais, taikant bendradarbiavimu grindžiamą ir daugiapakopį požiūrį ir užtikrinant, kad regionų ir vietos bendruomenės turėtų pakankamai išteklių įgyvendinimui vietoje;*

- ae) *stiprinti visų Sąjungos institucijų bendradarbiavimą klimato ir aplinkos politikos srityje, įskaitant Komisijos ir Regionų komiteto bendradarbiavimą tvirtesnio bendradarbiavimo sistemoje, ir iširti, kaip būtų galima pagerinti dialogą ir informacijos telkimą;*
- af) veiksmingai taikyti aukštus skaidrumo, visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus standartus pagal Orhuso konvenciją *ties Sąjungos, tiek valstybių narių lygmeniu;*
- ag) užtikrinti, kad su 8-osios AVP įgyvendinimu susiję duomenys ir įrodymai būtų *vieši*, lengvai prieinami *ir išsamūs*, nedarant poveikio su konkrečia sritimi susijusių teisės aktų nuostatų dėl konfidencialumo taikymui;
- ah) remti 2 straipsnyje nustatytų prioritetinių tikslų įgyvendinimą pasaulio mastu, užtikrinant vidaus ir išorės politikos darną ir veiksmų koordinavimą, visų pirma:
- i) bendradarbiauti su *trečiosiomis* šalimis ■ klimato ir aplinkosaugos veiksmų srityje, jas skatinti ir padėti joms priimti ir įgyvendinti šių sričių taisykles, kurios būtų *bent* tokio pat plataus užmojo kaip ir Sąjungos taisyklės, ir užtikrinti, kad visi Sąjungos rinkai pateikiami produktai visiškai atitiktų reikiamus Sąjungos reikalavimus, laikantis Sąjungos tarptautinių įsipareigojimų, *be kita ko, įsipareigojimų dėl miškų naikinimo ir dirvožemio degradacijos sustabdymo;*

- ii) *skatinti tvarų įmonių valdymą ir, be kita ko, Sąjungos lygmeniu nustatyti privalomus išsamaus patikrinimo reikalavimus ir skatinti į Sąjungos išorės politiką, įskaitant prekybos politiką, įtraukti atsakingą verslą;*
- iii) stiprinti bendradarbiavimą su trečiųjų šalių vyriausybėmis, įmonėmis, **socialiniais partneriais** ir pilietine visuomene bei tarptautinėmis organizacijomis, siekiant kurti partnerystes ir aljansus aplinkos **ir klimato** apsaugos srityje, ir skatinti bendradarbiavimą aplinkos **ir klimato kaitos** srityje, **be kita ko**, G 7 ir G 20 **forumuose**;
- iv) *rodyti lyderystę tarptautiniuose forumuose, be kita ko, Sąjungai pasiekiant DVT, taip pat Paryžiaus susitarime, Biologinės įvairovės konvencijoje, Konvencijoje dėl kovos su dykumėjimu ir kituose daugiašaliuose aplinkos apsaugos susitarimuose nustatytus tikslus, visų pirma stiprinant jų įgyvendinimą, ir padedant trečiosioms šalims padaryti tą patį, be kita ko, didinant pagal tuos susitarimus prisiimtų įsipareigojimų vykdymo skaidrumą ir atskaitomybę;*
- v) stiprinti tarptautinį aplinkos valdymą, panaikinant likusias spragas, ir skatinti labiau gerbti pripažintus tarptautinius aplinkos apsaugos principus ir stiprinti jų taikymą;
- vi) užtikrinti, kad trečiosioms šalims teikiama Sąjungos ir valstybių narių finansinė parama atitiktų JT darbotvarkės iki 2030 m. tikslus.

4 straipsnis

Stebėsenos sistema *ir valdymas*

1. Komisija, padedama Europos aplinkos agentūros (EAA) ir Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA), ***nedarant poveikio jų nepriklausomumui, kasmet stebi***, vertina ir teikia ataskaitas dėl Sąjungos ir valstybių narių padarytos pažangos siekiant 2 straipsnyje nustatytų prioritetinių tikslų, atsižvelgdama į 3 straipsnyje nustatytas reikiamas sąlygas ***ir bendrą tikslą pasiekti sisteminius pokyčius. Informacija, sukaupta vykdant tą stebėseną, vertinimą ir ataskaitų teikimą, skelbiama viešai ir turi būti lengvai pasiekiamą.***
2. ***1 dalyje nurodyta stebėseną, vertinimą ir ataskaitų teikimą siekiama supaprastinti aukšto lygio strateginę politinę komunikaciją. Po konsultacijų su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais Komisija ne vėliau kaip ... [šio sprendimo įsigaliojimo diena] pateikia stebėsenos sistemą, grindžiamą ribotu skaičiumi pagrindinių rodiklių, tarp kurių, jei yra, turi būti sisteminių rodiklių, apimančių, inter alia, aplinkos ir socialines bei aplinkos ir ekonomines sąsajas. Pagrindinių rodiklių sąrašas išlieka stabilus, kad būtų užtikrinta atskaitomybė. Tačiau prireikus jis atnaujinamas, kad galėtų atspindėti naujausius politikos ir rodiklių pokyčius.***

3. Atliekant 1 dalyje nurodytą **stebėseną ir** vertinimą atsižvelgiama į naujausius pokyčius, susijusius su duomenų ir rodiklių prieinamumu ir tinkamumu, **ir remiamasi** valstybių narių ir Sąjungos lygmeniu turimais duomenimis, visų pirma tais, kurie yra tvarkomi EAA ir pagal Europos statistikos sistemą, **siekiant kuo labiau sumažinti administracinę naštą**. Šis vertinimas **yra suderinamas su kitomis** aplinkos ir klimato politikos stebėsenos, ataskaitų teikimo ir valdymo **sistemomis ir procesais ir jiems nedarą poveikio. Jis grindžiamas metodika, pagal kurią, kai įmanoma, galima įvertinti tai, ką liko padaryti, kad būtų pasiekti 2 straipsnyje nustatyti tikslai, atsižvelgiant į prioritetinius tikslus ir pasirinktus pagrindinius rodiklius.**
4. **Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija atsižvelgia į 1 dalyje nurodytą vertinimą ir kasmet keičiasi nuomonėmis dėl jo, taip pat dėl veiksmų, kurių imtasi, ir galimų būsimų veiksmų.**
5. EAA ir ECHA padeda Komisijai gerinti duomenų, **rodiklių** ir žinių prieinamumą ir tinkamumą, visų pirma:
 - a) šiuolaikinėmis skaitmeninėmis priemonėmis renka, tvarko ir praneša duomenis ir įrodymus, **tobulindama duomenų rinkimo ir tvarkymo bei suderintų rodiklių rengimo metodikas;**

- b) stiprina fundamentinius tyrimus, veiklos planavimą ir stebėseną ir teikia jiems paramą;*
- c) kartu su valstybėmis narėmis deda pastangas, kad būtų pašalintos atitinkamos stebėsenos duomenų spragos, atsižvelgdamos į sisteminių pokyčių poreikį;*
- d) atlieka politikai svarbias ir sistemes analizės ir prisideda prie politikos tikslų įgyvendinimo Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis, be kita ko, siūlydama rekomendacijas, kaip sustiprinti pažangą siekiant tikslų;*
- e) integruoja duomenis apie poveikį aplinkai, sveikatai, socialinį ir ekonominį poveikį, taip pat visapusiškai naudojami kitais turimais duomenimis ir paslaugomis, pavyzdžiui, gaunamais pagal programą „Copernicus“;*
- f) padeda pašalinti kritines žinių apie ekologinius lūžio taškus spragas, kartu atsižvelgdamos į geografinius ir ekologinius regionų skirtumus;*
- g) rengia kiekybines ir kokybines priemones, įskaitant prognozes ir modelius, kurios galėtų, be kita ko, suteikti informacijos apie galimą būsimą su aplinka ir klimatu susijusios politikos sisteminį poveikį ir tai, ką liko padaryti, kad būtų pasiekti tikslai;*

- h) toliau gerina duomenų *prieinamumą ir sąveikumą* ir prieigą prie *ju* pagal Sąjungos programas;
 - i) užtikrina skaidrumą ir atskaitomybę;
6. Komisija reguliariai nagrinėja duomenų ir žinių poreikius Sąjungos ir nacionaliniu lygmenimis, įskaitant EAA ir ECHA *ir, kai tinkama, kitų Europos įstaigų ir agentūrų* pajėgumus vykdyti 5 dalyje nurodytas užduotis.

5 straipsnis

Laikotarpio vidurio peržiūra

- 1. *Ne vėliau kaip 2024 m. kovo 31 d. Komisija atlieka pažangos, padarytos siekiant 2 straipsnio 2 dalyje nustatytų teminių prioritetinių tikslų, laikotarpio vidurio peržiūrą, atsižvelgdama į 3 straipsnyje nustatytų reikiamų sąlygų būklę ir pažangą, padarytą stebint ir vertinant sisteminius pokyčius. Prireikus Komisija, atsižvelgdama į laikotarpio vidurio peržiūros rezultatus, pasiūlo pagrindinių rodiklių, nurodytų 4 straipsnio 2 dalyje, pakeitimus. Laikotarpio vidurio peržiūra grindžiama pagal 4 straipsnio 1 dalį atliktais vertinimais ir visomis kitomis svarbiomis išvadomis. Komisija laikotarpio vidurio peržiūros ataskaitą pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai.***

2. *Atsižvelgdama į šio straipsnio 1 dalyje nurodytą laikotarpio vidurio peržiūrą ir į galimą Europos Parlamento ir Tarybos atsaką į tą peržiūrą, į kitus svarbius politikos pokyčius ir į vėliausią Europos aplinkos agentūros ataskaitą „Europos aplinka: būklė ir raidos perspektyvos“, tam kad būtų pasiekti 2 straipsnio 2 dalyje apibrėžti teminiai prioritetiniai tikslai, Komisija prareikus pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo prie 8-osios AVP pridedamas laikotarpiui po 2025 m. skirtas priedas, kuriame pateikiamas veiksmų, kuriais siekiama tokių tikslų, sąrašas, taip pat atitinkamas šių veiksmų vykdymo tvarkaraštis.*

6 straipsnis

Vertinimas

Iki 2029 m. kovo 31 d. Komisija atlieka 8-osios AVP vertinimą. Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą, kurioje išdėstomos pagrindinės to vertinimo išvados, ir, jei Komisija mano, kad tai tikslinga, ***po to ir ne vėliau kaip 2029 m. gruodžio 31 d. pateikia*** pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl kitos aplinkosaugos veiksmų programos.

7 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis sprendimas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Priimta

Europos Parlamento vardu

Tarybos vardu

Pirmininkė

Pirmininkas